

Vychází 1., 10., 20. každého měsíce o 10. hod. Expedicí se nachází v obchodnictví musikalí k „Beethovenu“ u Roberta Veita v Nových alejích č. 116. Kdo všechna čtyři čtvrtletí odebere, obdrží praemii.

DALIBOR.

Předplácí se: čtvrtl. 1 zl. půll. 2 zl., celor. 4 zl. rak. č. S poštou: čtvrtl. 1 zl. 15 kr., půll. 2 zl. 30 kr., celor. 4 zl. 60 kr. rak. čísla. Pro státy německé: půlletně 1 tol. 10 nov. gr., celoročně 2 tol. 20 nov. gr.

Hudební časopis s měsíční notovou přílohou a s roční praemií.

Odpovědný redaktor:

Emanuel Meliš.

20. května.

Nakladatel:

Robert Veit.

P í s e ň.

Oko, ach ty oko,
Nebes jasné světlo,
V jehož mocné záři
Srdce mé zas skvětlo.

Skvětlo jako palma
Stinné ve oási,
V jejíž chládek kvítka
Létavá se sází.

Z nich vyznívá píseň
Mysli potud tajná,
Ale přenadějná, —
Srdci blahodajná!

Oldřich Ch—k.

Co se žádá od varhaníka a jakého jsem nalezl.

Podává K—ý.

Velmi často se stěžovalo na venkově a neméně v našem hlavním městě na špatnou varhanní hru a skutečně se vším právem. Hledala se toho příčina buď v okolnostech, že varhaníci jsou z větší části učitelové z ohledu svého namahového úřadu varhanní službu jen za mimotní věc považují a ji tedy ledabylo odbývají; buď v tom, že se jim příležitosti nedostává, by jen ta nejpotřebnější studia v tomto oboru konali.*) Na varhaníky dají se ovšem nižší a vyšší požadavky činiti. První požadavek týká se správného odehrávání předepsaných choralů a k nim příslušných předeher, meziher a doher; zaujímá tedy technickou část varhanní hry; druhý požadavek vztahuje se na posvátný přednes varhaníka, jenžto mysl posluchače od hrudy zemské k nebeské vysosti povznéstí má; žádá se tedy technicky neúhonná, dokonalým vkusem vytríbená a zpobožnělá hra.

*) Méně sběhlým varhaníkům doporučujeme za tou příčinou „katolického varhaníka“ od Jos. Förstera, jenž u Rob. Veita v Praze vyšel a dosud šest sešitků obsahuje. Red.

Jak dalece naši varhaníci těmto požadavkům vyhovují, nechci naprosto rozbírat; neboť stížností o špatné varhanní hře bylo a jest až příliš mnoho a ponechávám tu laskavým čtenářům, aby buď s mým zde vysloveným míněním souhlasili aneb nic; toliko to musím podotknouti, že jsem příhodou smutné zkušenosti v ohledu tomto nabyt.

Před nedávnem, bylo to v úterý, byl jsem přítomen mši v 6 hod. v jistém zdejším chrámu odbývané. Konaje pobožnost nemyslel jsem, že bych v ní tak značně rušen býti mohl, jako v tomto chrámě. Když už obětování ukončeno bylo, slyšel jsem teprv, jak varhany zazněly a nemohl jsem si to jinak vysvětliti, než že varhaník pozdě přišel. Předeher varhaníkově předcházelo několik minut trvajících hučení pedální píšťaly a na to, když se konečně manual s otřepaným úvodem toniky a dominanty (starý cop) ozval, slyšel jsem směsici jalových, nesprávných, ba ani v zevnějším spojení nestávajících akkordů, kteréž byvše několikráte oběma rukama opakovány, konečně svého žádoucího poklidu — aneb jak se říkává „rozvedení“ — na tonickém trojzvuku dosáhly. Dojem takové varhanní hry líčiti, neleží v mé moci. Každý, komu se již příležitost naskytla, dobré varhaníky slyšeti, představí si snadno výsledky nejistého na pouhé náhodě spočívajícího tápání na manualu a snadno uhodne, jak dalece si tento varhaník důstojnosti svého úřadu povědom byl. Přitom nesmím opominouti, že pedalu po nastoupení úvodního akkordu více již nebylo slyšeti. Na to následovala, nemýlím-li se, dobrá píseň k sv. Anně: „Já jsem si vyvolil,“ byla ale tak zohyžděna, že nebylo s to, píseň samu od vložených, na prosto neslušných a každý hudební sluch urážejících meziher rozeznati; též dohry byly na též způsob kombinovány a varhaník zaběhl při tom, nejstrašlivějších kvintových a oktavních parallel užívaje, až k toninám 6. stupně a klopýtnul na to k hlavní tonině, kterou takřka za vlasy přitáhnul, aby druhou sloku na též ducha- a vkusoprázdný způsob odehrál. Co se dále dělo, nemohu říci, neboť chtěje se zlosti vystřící, musel jsem z chrámu odejiti.

Tázal-li by se kdo po onom chrámě; aneb chtěl-li by se někdo o tom osobně přesvědčiti, sdělím mu, že to jest náš nádherný chrám u sv. Víta, kde se nápodobná prostopášnost tropí.

V Praze, dne 10. května 1860.

Josef Mysliveček.

Životopisný nástin, sepsal Dr. Frant. Lad. Rieger.

(Pokračování.)

Jeho neobyčejný a při tom zvláštní způsob jeho dojemná ráznost působily Wlachům nezvyklou rozkoš, a v Turině, Milaně, v Pavii, v Neapoli, Florencii a v Římě uvítali Vlaši s potěšením a s pochvalou jeho díla; ba i do Němec se sem i tam již dostávala. Když se nádherné divadlo v Pavii dostavělo, pozvali tam Myslivečka, aby jim k slavnému otevření novou operu složil, a s nadšením přijali dílo jeho. Mysliveček byl živ jako v opojení nějakém. Přejížděje z města do města provozoval všude nové skladby své. Roku 1769 složil *Hypermenestru* pro Řím, r. 1773 povstala opera *Romolo et Ersile* pro Neapoli, a v témž roce ještě *Demetrio* pro Pavii a *Antigone* pro Turin. Roku 1774 *Artaserse* pro Neapoli a *Allide* pro Padovu, r. 1775 zas dvě opery pro Neapoli, *Exio* a *Demofonte*. Roku 1778 po svém návratu z Mnichova sepsal zase pro Řím *Olimpiadu*, ve kteréž zvláště slavná arie: „*Se cerca, se dice, l'amico dov'e*“ Římány k záchvatu a jásání přivedla. Všude se klaněli mladému mistrovi, všude ho slavili a skvostnými dary i hojnými odměnami za jeho práce dařili. On tonul takořka ve štěstí. Což divu, že i rozkoší, jež se mu v krásné, bohaté a bujné Italii všude v nejrozmanitějších formách naskytovaly, užívati počal. Sláva jeho rostla ještě neustále.

Pověstná zpěvkyně Catarina Gabriella „*la Cuo-chetina*“ řečená (proto že byl otec její kuchařem u jednoho kardinála), žačka velikého básníka Metastasia, a sama dle uznání všech znatelů jedna z největších zpěvaček všech věků, jinak žena velmi rozmarná a svévolná, získala si slávu svou nejvíce výborným přednášením skladeb Myslivečkových. Josef Maximilian, vo-lenec Bavorský, veliký znatel hudby, kterýž byl tolik chvály o zpěvohrách Myslivečkových od Vlachů zaslechl, žádal si také skladby jeho na svém divadle slyšeti; — i pozval ho tedy r. 1777 do Mnichova, a ctil jej zde i díla jeho velice. A však po jeho smrti nechtěl se Mysliveček déle v Němcích zdržeti, neboť se v něm zmáhala touha po krásné Italii, kterouž si byl co druhou vlast zamiloval. Tam pod tím věčně jasným blan-

bytem, v tom čistém lahodivém vzduchu, tam byla jeho blaženost, a nejoblíbenější sídlo jeho nebeská Neapole, o níž sami Vlaši praví, že kdo ji jednou spatřil, lehkou umřítí může. Arcikníže Ferdinand pozval jej k sobě. U něho komponoval zase několik oper, kteréž se jak obyčejně s velikou pochvalou provozovaly. Na to spěchal zase do svého milého Říma. Zde ve světovládne Romě na piazze del popolo stojí řada nádherných paláců. Jeden z těchto domů náležel našemu Myslivečkovi. Zde žil v lůně rozkoše a nádhery — zde jej navštěvovali umělci a básníci k veselým besedám, zde strojil své bohaté hody, k nimžto šlechtu Římskou a výtečníky všech stavů zváti obyčej mívál. Tu nešetřil žádného nákladu a žádné tisíce. Jsa muž velkodušný a dobromyslný přál všem lidem u sebe všelikého potěšení, jakož i sám rozkoše velmi miloval. Peněz nevážil si nikdy; tisíce marně rozházel, a zvláště kde mu šlo o čest a slávu, neznal žádné míry. Umělcům, kteříž jeho myšlenky dle jeho žádosti vyvésti uměli, odměňoval se za to v pravdě knížecky.

Jakž se mohlo jinak díti, než že při tak nerozváženém životě způsobu pramen bohatství svého do sucha vybrati, ba co horšího, že nemírným užíváním rozkoší i sil svých pozbyti musil?

Když byl netoliko všecky své skvostné dary, jež byl od králů a knížat dostal, i bohaté příjmy své, ale i otcovské z Prahy mu poslané jmění promrhal, začal si dluhy pomáhati, aby v obvyklém a oblíbeném svém rozkošném životě žádných změn dělati nemusil — a že v ten čas již méně pracoval, upadl vždy hloub a hloub do rukou záhuby. Nesnáze jeho rostly neustále — konečně nechtěl nikdo již půjčovati, a Mysliveček musil nejednou s nedostatkem zápasiti. V ten čas byl právě dokončil operu svou *Armidu*, kterouž byl skládal na pozvání do Milána pro divadlo alla Scala. Měla se s neslýchaně skvostnou a nádhernou výpravou provozovati, a maestro Venatorini byl vyzván, aby provedení osobně řídil. Kdož ví, má-li se to pokládati za skutek způsobený nějakou závistnou stranou, anebo má-li se to vyložiti za následek obyčejné u Vlachů vrtkavosti, kteráž jimi tak divně zahrává, že téhož skladatele, kteréhož včera vypískali, den na to do nebe vynášejí, a naopak — anebo bylo-li provození se strany pěvců špatné, aneb bylo-li konečně toto dílo Myslivečkovo v skutku tak nezdařilé a chatrné — zkrátka: *Armida* jeho ukrutně propadla.

(Dokončení.)

Návod ku zpěvu, ohledem na národní školy.

Podává J. L. Zvonář.

(Pokračování.)

O přednesu.

K správnému přednesu sluší dále: dbáti na slova ve větě nejdůležitější. To jsou ta, jež hlavní pojem vyražejí. Tóny připadající na taková čelná slova se musí o něco silněji udat, ano může se i na notě trochu prodlít. Šetření toho bude zprvu trochu těžké, vyplyne však z toho hlavně ten užitek, že se díky navyknu při zpěvu dávat pozor na slova a nebudou zpívat, jak se to dost často stává, bez rozmyslu.

Co se týče znamének, jimiž se přednes naznačívá, o těch budiž podotknuto, že jsou taktéž bedlivě k pozorování, že však ale nepostačují ve všech případech. Se změnou v síle neb přízvucením tónu čekat, až to některé znaménko udá, není radno, an někde docela žádných není a někde jen skromný počet. Měl by v takových případech zůstat nápěv beze všeho střídání slabých tónů se silnými?

Není třeba, aby učitel obeznámil dívky s vícera znaménkami přednes naznačujícími, než těmi nejobyčejnějšími. To jsou *piano* (slabě), *forte* (silně), jež se znamenají zkráceně s *p* a *f*, a vztahují se na věty; dále: *crescendo* (přibývání), *decrescendo* (ubývání), pro něž jsou znaménka $<$, $>$ aneb zkráceně *cresc.* a *decresc.* I ty se vztahují na celé věty. Vyrazení jednotlivých tónů se znamená $>$ neb \wedge aneb začátečními písmeny slova *sforzando*: *sfz*; to požaduje trochu značnější vyrazení tónu, než pouhá znaménka $>$ $<$. Jinými znaménkami neobtěžuj prozatím učitel dívky.

Tuším že nahlédne důmyslný učitel, proč jsme položili částku o přednesu na tomto místě. Stalo se to proto, an se domníváme, že učitel předvezme co možná nejdříve krátké a lehké písně, aby prodléváním při pouhých cvičeních dívky neztratily chuti k zpěvu. Ovšem že bude brát malé písně více ještě jen co povzbuzení a jaksi pro okrájení po předvzatých cvičeních, a bude volit jen takové písně, v nichž nepřichází žádné cizé tóny, jako jsou ku př. chromatické. Jelikož jsou všechny melodie v *dur* za nynějších časů lidu mnohem přístupnější, bude i radno, aby učitel dával z prvu dívkám písně jen v *dur-tonu*. Písním v *mol-tonu* bude třeba předeslat zvláštní přípravu.

Na závěrku tohoto oddělení radíme ještě jednou pp. učitelům, aby dali často zpívat *durškálu* způsobem svrchu položeným, jakož i *rozložené trojzvuky* a *dominantní septakord* a sice jak od jednotlivých žáků

tak i od celého sboru. Užitek, jež z toho uplyne, se ukáže záhy a odmění jak učiteli tak žákům.

(Pokračování.)

Ruská hudební společnost v Petrohradě.

Jak známo, stávalo v Petrohradě od r. 1840 až do roku 1850 *synfonické jednoty*, jejížto stanovy od c. vlády ztvrzeny byly; sestávala z ochotníků a také z ochotníků byl orchestr sestaven. Účel jednoty této byl skladby klassických mistrů provozovati a obecnost s nimi seznámiti. Z rozličných důvodů však zanikla r. 1851 tato jednota vyhradiv si, že při příznivých okolnostech opět do života vstoupí.

Povzbuzením pánů Ant. *Rubinsteina*, *Kologri-vova* a *Lavoniusa* sešlo se lonského roku (1859) několik členů zaniklé jednoty u hraběte *Vělhorského* a ustanovilo se na tom, aby jednota se opět obnovila a vyvolili si k tomu cíli nové ředitele: hraběte *M. Vělhorského*, *B. Kologrivova*, *A. Rubinsteina*, *D. Kanšina* a *D. Stasova*. Mužům těmto odevzdána byla knihovna a odkazy jednoty a bylo jim uloženo, by stanovy prohlédli a změnili, aby jednota požadavkům hudební společnosti vyhověl zнова do života vstoupiti mohla.

Noví ředitelé navrhli plán, jenž od c. vlády za dobrý uznán a dne 1. května 1859 stvrzen jest. Jednota tato jmenuje se nyní: *Ruská hudební společnost*; a její hlavní účele jsou: Vzdělávání a povzbuzování vlastenských talentů, rozšiřování důkladného porozumění hudby u obecnosti nejvýtečnějším co možná provedením skladeb *všech škol, všech časů a všech mistrů*, zvláště ale *školy klassické*, vypisování *cen* za skladby všech druhů, které poctěny býti mají zlatými a stříbrnými medaillemi, jakož i peněžnými odměnami, začátečníkům možnosti poskytovat, by své skladby slyšeli a je obecnstvu předvedli, mladé talenty k jejich dokonalému vzdělání na útraty jednoty do ciziny posílati; doplňování a obohacování knihovny; držení všech hudebních časopisů jakož i nejlepších kněh hudebního obsahu.

Obyčejní členové, kteří 15 stříb. rublů ročně platí, mají právo *deset* synfonických *koncertů* zdarma navštívit, knihovny a časopisů užívati a ve všeobecném ročním veřejném sezení hlasovati. Skuteční členové platí 100 stříb. rublů ročně, mají právo, všem hudebním produkcím jednoty, u př. synfonickým koncertům, kvartetním zábavám, oratoriům atd. *zdarma* přítomni býti a mají hlasní právo v sezení. Osoby, kteréžto větší částky 1000 stříb. rublů věnují, požívají všech svrchu udaných práv a jejich jména jsou vyryta na mramoro-

vých plochách s zlatými písmeny v sále a jmenují se „*Ochrancové jednoty*.“

Ředitelové (5 na počet) jsou na dvě leta voleni, po kterémž čase *dva* z nich vystoupí a sami své nástupce ustanovují. Každý ředitel má kandidáta, jež ředitelové volí. Ředitelové s kandidáty tvoří komité. Všechny otázky rozhodují se v komité určitě většinou hlasů. Mimo to volí se komise, sestávající z nejlepších vlastenských hudebníků města, též na dvě leta, by posuzovali zasláné skladby o cenu se ucházející a by přispěli radou ředitelům hudby v záležitostech programů ku koncertům a vypisováním cen atd. Pro první čas jest svrchu jmenovaných pět ředitelů voleno; jejich kandidáti jsou: *Lavonius*, *Šustov*, *Ch. Schuberth*, kníže *Galicin* a *Štelkov*. Komise sestává z knížete *Odojevského*, *Dargomijského*, *Tolstoje*, *Lumakina*, *Ch. Schubertha*.

Společnost stojí pod bezprostřední protekcí velkokněžny, paní *Heleny* ruské.

V každém z těchto 10 synfonických koncertů musí býti číslo od ruského skladatele a dle možnosti má v každém koncertě ruský umělec spoluúčinkovati.

Společnost snaží se, by každoročně 10 velkých synfonických koncertů, 6 komorních zábav a 2 oratoria provedla. Tohoto roku nedávala se z nedostatku času žádná oratoria. Programy 10 koncertů v této saisoně, které řízením *A. Rubinsteina* uspořádány byly, jsou:

V prvním koncertě: Overture z opery „*Ruslan a Ludmila*“ od *Glinky*; chor z *Jefty* od *Händla*, koncert pro piano s orchestrem od *Rubinsteina*, finale z opery „*Loreley*“ od *Mendelssohna* a synfonie *F-dur* od *Beethovena*.

V druhém koncertě: Overture k „*Anakreoru*“ od *Cherubiniho*, arie z oratoria „*Josef*“ od *Händla*, *terzett* pro sopran, tenor a bass od *Dargomijského*, koncert pro piano (*Es-dur*) s orchestrem od *Liszta*, *romance* od *Dargomijského* a *Vělhorského*, synfonie (*C-dur*) od *Fr. Schuberta*.

V třetím koncertě: Overture z „*Athalie*“ od *Mendelssohna*, kantata pro podvojný sbor od *Filipa Em. Bacha*, *Valašský tanec* z opery „*Gromoboj*“ od *Věrstovského*, kající píseň a *Ruinen von Athen* od *Beethovena*, synfonie (*B-dur*) od *Schumanna*.

V čtvrtém koncertě: Synfonie „*Weihę der Töne*“ od *Spohra*, *scherzo* pro orchestr od *C. A. Kuje*, arie z opery „*Mitrane*“ (1856) od *Rossiho*, „*Le Reve*“ fantazie pro cello od *Romberga*, *romance* od *F. Schuberta*, *Alaryho* a *Gordigianiho*, koncert (*Es-dur*) od *Beethovena*, *overture* k „*Euryantě*“ od *Webra*.

V pátém koncertu: Overture k tragedii „*Cholm-*

ský“ od *Glinky*, scena z opery „*Orfeus*“ od *Glucka*, koncert (*E-dur*) pro piano od *Moschelesa*, písně od *Dessauera* a *Schumanna*, kantata „*Lauda Sion*“ od *Mendelssohna* a *overture* z opery „*Olympia*“ od *Spontiniho*.

V šestém koncertu: Overture k „*Faustu*“ od *Rich. Wagnera*, arie z opery „*Rusalka*“ od *Dargomijského*, koncert (*E-moll*) od *Mendelssohna*, arie ze „*Stvoření světa*“ od *Haydna*, koncertní kus pro piano od *Webra* a synfonie *B-dur* od *Beethovena*.

V sedmém koncertu: Overture k „*Struensee*“ od *Meyerbeera*, *scherzo* pro orchestr od *M. P. Musorského*, arie z „*Kouzelné fletny*“ od *Mozarta*, *polonaise* od *Liszta* pro orchestr uspořádaný, od *Webra*, *romance* od *Gurileva*, synfonie (*D-moll*) od *Schumanna*.

V osmém koncertě: Overture „*Im Hochland*“ od *N. Gade*, *introdukce* z opery „*Ruslan*“ od *Glinky*, koncert pro piano od *Litolfa*, chor z opery „*Kavkazský plenník*“ od *A. Kuje*, „*La fuite en Egypte*“ od *Berlioze*, „*Les Preludes*“ synfonická báseň od *Liszta*.

(Dokončení.)

Slovo o mších Fr. Brixiho vůbec a o jeho postních zvlášť.

Mše *E-moll*.

(Pokračování.)

Kriste elejson je zde co zvláštní věta zpracována. Je to solové duo pro alt a tenor, jež varbany, violon a cello doprovázejí. Na rozdíl k předešlé větě zvolil zde *Brix* paralelní toninu (*G-dur*) a $\frac{3}{4}$ takt (*andante*). Tenor přináší themu, na závěreční notu její vstoupí alt, v dominantě přinášeje odpověď, ku kteréžto tenor takřka protivu tvoří. Když byl alt svou odpověď ukončil, kráčejí oba hlasy v ustavičné svornosti dále, dotknou se toniny *H-moll*, pak *A-moll* a opět *G-dur*, odkud se pak do dominanty od *E-moll* ubírají a tam končí.

Bass kráčí charakteru této větě z úplna odpovídaje šíře než v *Kyrie*. *Thema v Christe elejson*, jsouc podporováno jasnější toninou *G-dur*, vyjadřuje pevnou důvěru. Na „*Christe*“ následuje opět svrchu probrané *Kyrie*.

Jak už v úvodu podotknuto, má též tato mše „*Gloria*.“ Zamýšleje však toliko v mších o posvátném čase postním přicházejících mluvit, pomínu tuto větu podotýkaje, že i zde melancholický tah, jenž z celé mše vysvítá, nalezti možná.

Credo je do *E-moll* ($\frac{4}{4}$ *andante*). Sopran (solo) přivádí slova „*Patrem omnipotentem*“ a sice slova

„Patrem“ v tonice a přejde i hned se slovem omnipotentem do G-dur, načež alt a tenor v docela určitém způsobu takřka toninu G-dur odůvodňující a sesilňující slovy „factorem caeli et terrae odpovídají. Bass vycházejí z G-dur pronese slova „visibilium omnium et invisibilium,“ k nimž se po dvou čtvrtích *sopran* se slovy „et invisibilium“ přidruží.

Mezi tím, co tyto dva hlasy úplnou závěrku v tonice (E-moll) tvoří, nastoupí tenor se slovy „et ex patre natum“ a činí poloviční závěrku, na nižto dva hlasy (sopran a alt) slova „ante omnia saecula“ pronesou. Sotva že tyto poloviční závěrku dokončí, nastoupí bass se slovy „Deum de Deo,“ načež *tenor* slovy „lumen de lumine“ a *alt* „Deum verum“ odvěti. (Tenor odpovídá bassu a alt tenoru v kvintě).

Při tomto malém kanonu je *modulace*: Poloviční závěrka E-moll, náhle E-dur, to jest dominantanta z A-dur a pak tonika sama a konečně spodní dominantanta, kteráž se v dominantu G-dur změní.

Chor pronáší slova „de Deo vero“ v G-dur.

(Pokračování.)

Rubiniho láska.*)

Výjev ze života.

Rubini za mladých let, ještě chudobný a neznámý, obdržel jednoho dne list od palermského divadelního ředitele, návrh mu činící, aby po nějaký čas pohostinsku na divadle jeho zpíval. Ačkoli mnoho peněžitého zisku z toho nevyplývalo, přece mladý tenorista návrh ten s tisícovou radostí přijal a bez meškání do Palerma se vydal. Při první zkoušce zpíval u přítomnosti skladatele nové zpěvohry arii, schválně pro něho psanou, tak chvalitebně, že ředitel i skladatel nanejvýš potěšeni byli.

Tu vstoupila na jeviště mladá dáma — Rubini ve zpěvu vázne, zardí se, a ústa jeho pouze nesouzvukující, sluchu odporne tóny pronášejí, takže všickni přítomní do hlasitého smíchu se dávají, nevědouce, jak sobě náhlou rozpačitost sličného mladíka vysvětliti. Ale nebylo skoro také možno spanilejší krasotinku spatřiti,

jako byla signora Fabrova, první zpěvkyně u palermského divadla. I ona se smála, jako všickni ostatní, nenadále rozpačitosti Rubiniho; ona se však smála jako ten, jenž ví, že sám příčinou rozpačitosti jest.

Mladý tenorista zatím ještě jednou arii zpívati začal, a dokončiv ji ostýchavě k sličné dámě přikročil. — Rubinimu Štěstěna přála: vídal sličnou signoru často, a v krátkém čase oba tak vroucím citem sobě nakloněni byli, jakého člověk v živobytí svém snad jen dvakráte schopen jest, při první a při poslední lásce. I chtěli milenci tito na věky srdce své spojití svazkem manželským, k čemuž by také hned byli přikročili, kdyby signora, dle uzavřené dříve smlouvy, nebyla musela do Neapole na cestu se vydati a na divadle tamějším pohostinsku vystoupiti. Za tou příčinou se tedy milencové rozloučili, tou nadějí se kojíce, že brzy opět se shledají.

Rubini zpíval skoro každého večera v Palermu, načež uzavřenou smlouvou se ředitelem poután byl, a milenka jeho zpívala zatím v Neapoli. Tak úplně tři měsíce od sebe vzdáleni byli, a větší a větší touha po shledání znikala v milujících jejich srdcích. Nenadále se nahodilo, že Rubini, všeho zaměstnání na osm dní prost, na čas tento se vzdáliti mohl. I vydal se tedy rychlorychle na cestu do Neapole, jako u vytržení letěl do obydlí nevěsty a brzy již manželky své — — všecky komnaty byly smutkem potaženy, duchovní zpívali pohřební písně — ona, po níž srdce jeho s nevýslovnou vroucností toužilo, spočívala v rakvi!

Náhlou bolestí takořka smyslů zbaven, vrhnul se nebohý Rubini na mrtvolu milenčinu, a křečovitě ji objav, bez sebe sklesnul. Když umění lékařův opět k životu jej zkrísilo, když mrtvola milenky jeho do klínu země uložena byla, chtěl nebohý hlasitě naříkati, chtěl bez přestání jméno její volati — avšak hlas mu po vůli nebyl, nemohl než nesrozumitelné zvuky pronášeti; tím méně pak na zpěv pomýšlení bylo. Nejvyhlášenější lékařové snažili se Rubinimu pomoci, ale nadarmo; nebohého již i naděje zcela opouštěla, že bude moci kdy opět uměleckou dráhu svou nastoupiti.

Jednoho večera po Neapoli se procházejí, nenadále zaslechl v nepatrném domku libezný hlas, zpívající jednu z oblíbených písní zesnulé nevěsty jeho. To jej nevýslovnou mocí pojalo; i zastavil kroky, rozpjal ruce v onu stranu, odkud zpěv zněl, zvolal jméno ztracené nevěsty a jako ve snu, ač v úplně síle, hlas svůj spojil s lahodným nápěvem. V okamžení tom opět úplně hlasu svého nabyv, byl prvním mezi veškerými tehdejšími tenoristy.

*) Rubini Giovanni Battista narozen 1793 v Romano blíž Bergamo, byl jeden z nejslavnějších italských pěvcův. Jeho dramatická dráha počala asi rokem 1810. Od Neapoli až k Milánu nebylo jeviště, kdeby nebyl ohnivě obecenstvo své vlasti rozplamenil. Od r. 1828 obdivovali se mu v cizině, jmenovitě v Paříži, kdež dne 6. října 1825 v operě „Cenerentola“ (Popelka) od Rossiniho v partii „Ramira“ s nejskvělejšími výsledkem vystoupil, a v Londýně. Rubini měl objemný, ušlechtilý hlas, dokonalou technickou sběhlost a nejušlechtlejší přednes. Zpíval všechny tenorové partie *novoitalské* školy, zvláště partie z oper Rossiniho, z nichžto velká část jich pro něho zvláště sepsána jest. Rubini vzal si za choť zpěvkyni Chomelovu, kteráž pod jménem „Comelli“ v Itálii triumfy slavila a zemřel v Bergamě dne 3. března 1854.

FEUILLETON.

Z Prahy.

Stavovské divadlo. V pátek dne 11. května dával se p o n e j p r v „C a d i“ (Kadi), parodistická opera ve 2 jednáních, slova od M. T. Sauvage (vys. Sovaž), hudba od Amb. Thomase. Dříve než operu tuto, v níž se velké a vkusoprázné nezpůsoby moderních italských oper trefně parodují, zevrubněji probereme, slušně, bysme se o skladateli samém zmínili. Charles-Louis-Ambrois Thomas narozen dne 5. srpna 1811 v Metz (departement Moselský) ve Francii, byl syn profesora hudby v tomž městě a znav značně hrál na housle a piano, byl roku 1828 přijat do konservatoria Pařížského. Jsa v pianu žákem Zimmermanna, v harmonii žákem Dourlena a v komposici chovancem Lesneura obdržel též pokyny od Kalkbrennera. R. 1829 obdržel první cenu za hru klavírní, r. 1830 první cenu v harmonii a r. 1832 první velkou cenu za skladbu hudební. Studovav tři leta v Itálii navrátil se do Francie a dal provozovat v místnostech „opera comique“ postupně své opery: *la Double échelle*, *Dvojitý žebník* (1837), *le Perrier de la Regence*, *Parukář za času vladarství* (1838); *le Panier fleuri*, *Květný košíček* (1839); *Carline* (1840); *le Comte de Carmagnola*, *Hrabě z Carmagnola* (1841); *le Guerrillero* (1842), *Angélique et Médor* (1843), *le Caid* (Kadi) (1849), *Le songe d'une nuit d'été*, (*Sen letní noci*) (1850), *Psyche* (1856), *le Carneval de Venise* (1857) (*Carneval Benátský*). Mezi všemi plody jeho, z nichžto některé zdají se jeviti jakousi nedbalost, vyznamenává se Kadi milostností melodií a novostí motivů. Kromě těchto složil Mr. Thomas některá díla instrumentální, *fantasie*, *nocturna*, *ronda*, *requie* v Římě složené atd. Na místo uprázdněné po Spontinim hyl Thomas r. 1851 zvolen za člena akademie krásných umění a stal se dne 27. dubna 1845 rytířem čestné legie. Svrchu udaná opera „Cadi“ došla velmi příznivého výsledku; jmenovitě vyznamenala se sl. Müllerova co modistka Virginie a pan Markvordt co friséř. O hudbě samé promluvíme jindy.

— Pan Bedř. Smetana přibyl sem z Gothenburku.

— Pan Theodor Tomášek, houslista a absolvovaný žák Pražského konservatoria, stal se městským kapelníkem v Litomyšli. Mezi 11 žadateli, kteří se o místo toto ucházeli, byl mladistvý týž umělec za nejzpůsobilejšího uznán.

— Náš výtečný tenorista, pan Bachmann, jenž nedávno na slizni horečku těžce ochuravěl, počíná se již uzdravovati a není pochybnosti, že se ku konci téhož leta úplně uzdraví.

— Rodák náš, pan Fr. Bendel, žák p. J. Prokše, jenž svá hudební studia u F. Liszta ve Výmaru dokončuje, vystoupil tam v koncertě a zbudil svým velkým symfonickým koncertem pro piano nesmírné sensací. Pan Bendel narodil se dne 3. března 1833 v Praze a složil též několik mší.

— Mladistvého a nadějného virtuosa na housle p. Frant. Bauše není více! Zemřel po dlouhé nemoci ve

čtvrtek dne 17. května u svých rodičů v Stodůlkách blíže Prahy. Frant. Bauš, nar. 24. listop. 1838, byl syn Josefa Bauše, učitele v Stodůlkách, vstoupil r. 1852 do konservatoria, jež r. 1858 s nejskvělejším úspěchem absolvoval, jsa nejlepším žákem své třídy u p. prof. M. Mildnera. F. Bauš vzdělával se po vystoupení z konservatoria neustále a vystoupil často v koncertech, n. př. v koncertě ku prospěchu akad. čten. spolku, kdež variace od Jos. Slavíka s velkou pochvalou přednášel. I letos zúčastnil se zesnulý umělec v zábavách pro komorní hudbu a v české besedě v konviktě, kdež písně Hauserovy na housle výtečně přednášel. Fr. Bauš byl skromný mladík, pravý umělec a, co ho nejvíce šlechtilo, horlivý vlastnil. Pohřeb odbývali se bude v neděli dne 20. května v Stodůlkách. Poklid popeli jeho.

— P. Ant. Eiser, prof. flétny na zdejším konservatoriu, jenž 37 let na tomž ústavě blahodárně působil, půjde, jak doslycháme, na odpočinek.

— Jak se dovídáme, bude prý opět tažná posauna v konservatoriu uvedena. Nepochopujeme, jak může ředitelství konservatoria nástroj tento, jehož nepraktičnost již dávno uznána jest, zase přijmouti. Byl by to skutečně nový cop, což důkladným článkem z pera znalce dechových nástrojů dostatečně co nevidět dokážeme.

— Náš slovutný krajan p. Jos. A. Ticháček obdržel od velkovévody Hessenského zlatou medailii pro vědu a umění.

— Ještě cop v konservatoriu. Jak známo, přestalo od mnoha let již líbání rukou učitelům ze strany žáků i v normálních školách na venkově; avšak u. p. Gordigianiho, učitele zpěvu na konservatorium, panuje ten nezpůsob, že si od operních žákyň, as 18—20 let starých ruce líbatí nechává. Jaké to zneuctění ženské důstojnosti! Nepochopujeme věru, jak ředitelství konservatoria nezpůsob tento trpěti může, anto přec ředitel pan Bed. Kittl co vzor dvornosti a nepřítel podlízavosti chvalně znám jest. Kojíme se nadějí, že slavné ředitelství nemrav tento odstraní.

— Tyto dni již po druhé cestu do Ameriky náš krajan, pan Jan Kypta nastoupil. Odbyv r. 1852 běh varhanické školy v Praze, vydal se ponejprv do Ameriky, kde se stal profesorem hudby v jezovitské koleji v Cape Girardeon, státu Missouri. Zastávav úřad ten po pět let, zatoužil neodolatelně po vlasti a vrátil se tudíž do Čech. Že mu zde ale málo naděje zkvítalo na nějaké místo, a že mu se strany koleje stále dopisováno bylo, aby se navrátil a zase v první postavení své uvázal, odhodlal se ke druhé cestě. Vysvědčení a dopisy svědčí o velké oblíbenosti pana Kypty jakož i neméně ta okolnost, že mu byla poslána znamenitá suma peněz na cestu a otevřený list („Freibrief“). S panem Kyptou opustilo také několik rodin z okolí Strakonického svou vlast. (P. Nov.)

— Zdejší mužský zpěv. spolek požádal nás o uveřejnění následující zpravy: V čísle 24. od 1. října 1859 přinesl „Dalibor“ zprávu, že u mužského zpěváckého spolku v Praze zřídil se ústřední archiv českých původních čtvero zpěvů a sborů, které p. Pošmourný,

objednají-li si je venkovské zpěvácké spolky, jim opsati dá. Zpráva*) tato byla podána, aniž by byl spolek zpěvácký aneb výbor jeho o této věci jakési vědomosti měl. Archivu takového u spolku tohoto nikdy nestávalo; avšak svobodno budiž pánům skladatelům aneb spolkům zpěváckým, by se, pakli své skladby zaslali aneb nové sbory obdržeti chtějí, obrátili, jelikož už p. Pošmourný členem tohoto spolku více není, přímo na přednostu mužského zpěváckého spolku v Praze, p. doktora Karla Hessa, kterýžto vždy ochoten bude, k podpoře zpěvu národního veškerým žádostem vyhověti.

— Zpěvácký spolek Česko-Lipský zpíval při hudební produkci dne 6. t. m. také českou píseň: „Kde domov můj,“ jak „Leipaer Wochenbl.“ píše, s velkým citem.

— Velký orchestralní koncert Žofínské akademie, jenž se v pondělí dne 14. května řízením nového ředitele, pana Fr. Škroupa, v sále na Žofíně k oslavení jmenin J. V. arcivévodkyně Žofie odbýval, náleží zajisté k těm nejvelkolepějším, které se od časů Jelenových dávaly. Mimo slavnostní pochod od Fr. Škroupa, výtečně provedený, slyšeli jsme arii „Jerusaleme!“ z „Paulusu“ od Mendelssohna v češtině, jižto sl. M. Soukupova s citem a s rozvahou zpívala, dále proveden byl výborný sbor „Viaticum in domino“ od W. A. Mozarta s přesností a přiměřenými nuancemi. Nejhlavnější číslo byla však devátá symfonie se závěrečným sborem C-dur od Beethovena. Toto velkolepé, klassické dílo jest zajisté pro každého ředitele, jemuž i ty nejlepší síly pohotovosti jsou, nejtěžší úlohou; tím více však slouží to panu Fr. Škroupovi k pochvale a zásluze, že už v prvním koncertě pod jeho řízením s nestejnými silami mistrovský tento plod s velkou obezřelostí provedl a tím v naději nás potvrdil, že se časy Jelenovy v Žofínské akademii bezpochyby navrátí. Účinek této symfonie, jejížto solové kvartetto větší správností ještě více získati mohlo, byl mohutný a uchvacující. Tu přesvědčil se každý o rozdílu symfonií Haydna a Mozarta od Beethovenových. Haydn líčí vše prostonárodní, je ve svých plodech dětinsky vesel, žertovný, hravý, jovialní, rozmarňý; avšak vždy všeobecně srozumitelný. Mozart sahá vzletupněji, velkolepěji, jasně zapleteněji, ušlechtilěji do vyšších všeobecných citů bez prudkosti, bez ohromení s důstojným povznesením. Beethoven mísí hrdiny, duchy, kouzelníky a vily do davu lidí, kmítá bleskem v čiré noci nad vrchy a plodným údolím; je hlubokomyslný a líčí všechny výjevy nejživějšími barvami. V symfoniích Beethovenově účinkovaly slečny Soukupova, Panatovičova, pánové Reichl a K. Strakatý. Výsledek koncertu byl velmi příznivý a pan F. Škroup co ředitel došel velké pochvaly.

— Hudební literatura. Třetí sešit „Záboje,“ jenž 1. června vyjde, obsahovat bude tři čtvero zpěvy, totiž: „Vlastenka“ od Hynka Vojáčka, člena dvorního orchestru v Petrohradě, „Společenská“ od zesnulého Fr. Láblera, a „Přání milence“ od Vác. Horáka. Pro čtvrtý sešit uchystán jest nový čtvero zpěv „Pozdravení pěvcovo“ od našeho slovutného W. H. Veita a nová

*) Zprávu tu podal nám sám p. Pošmourný, bývalý archivář Pražského mužského zpěv. spolku. Red.

kvartetta jiných výtečných skladatelů: F. Kavána, L. Zvonáře, J. Benoniho z Dubu, Th. Bradského z Berlína, Fr. Vogla, M. Nováčka, Fr. Suchánka z Drážďan, F. Gernerera ze Sušic atd. — Nákladem činného Rob. Veita v Praze vyšly dvě nové skladby pro piano od chvalně známého Fr. Pivody, totiž: Transskripcie na národní píseň „Andulko, mé dítě“ (stojí 54 kr. r. č.) a Capriccio serioso pro piano (stojí 70 kr.). Ponechávajíc sobě zevrubnější posouzení těchto skladeb na jiný čas, podotkneme toliko, že piecy tyto zdařilým provedením a půvabnými myšlenkami vynikajíc všem milovníkům klavírní hudby vítány budou.

(H.*) **Z Kolína.** (Zpěv. spolek.) Dne 5. května podal nám zdejší výtečnými hlasy vynikající mužský zpěv. spolek opět důkaz své výkonné způsobilosti. Týž uspořádal J. Em. panu kardinalu arcibiskupovi knížeti Schwarzenbergovi, jenž na své letošní visitační cestě několik dní v našem městě prodel, pěkné zastaveníčko. Ze zborů slyšeli jsme „Hymnu národu českého“ od J. L. Zvonáře (z Varyta a Lyry) a zbor od Jelena, pak německé zborů od Zöllnera (Das Gebet der Erde) a Kreutzera (Der Tag des Herrn). Veškerá čísla byla s takou silou a plností tónů přednášena, jak se to jen od dokonale vycvičených pěvců očekávati může. Spolek náš, jenž už dvě leta trvá, čítá 35 účinkujících a 70 přispívajících údův. Co nevidět uslyšíme nové čtvero zpěvy ze „Záboje.“ Spolek opatřil si čtyry exempláry této sbírky; neboť jest přesvědčen, že nikdo za tak levný peníz (sešit 40 kr. nov.) opisovati nebude.

(— ?) **Z Náchoda.** (Koncert p. Ad. Pozděny — hudební sbor.) Naš výtečný rodák, pan Ad. Pozděna, uspořádal ode dne 22. dubna se svou choť Bertou roz. Jägrovou, koncert, jenž nám milé zábavy poskytl. Pan Ad. Pozděna, co obratný pianista znám, přednášel toliko skladby českých neb slovanských komponistů v: Schlachtgesang od Al. Dreyschocka op. 84., balladu G-moll od Chopina, nocturnu od Schulhoffa (op. 11.), serenadu od W. H. Veita, koncertní valčík od Bed. Šimáka, pak etudu a fantasii svého vlastního útvaru a došel veliké pochvaly. Pan koncertista byl za svou krásnou hru mnohokrát volán a přidal ku konci ještě jednu svou polku, která se velice líbila. Velký účinek zbudil týž umělec také koncertním valčíkem od Bed. Šimáka, jež s velkou bravourou provedl. Mimo to zpívala paní Pozděnová písně od B. Kittla, Schuberta a Davida výborně a byla pochvalou odměněna*). Naposled slyšeli jsme jednu ouverturu, 1 čtvero zpěv a elegii pro piano a housle, kteroužto poslední skladbu paní Pozděnová s panem Kočím (housle) neuhonně a pěkně přednesla. Kéž by i v jiných městech příklad p. Pozděny následovali a skladeb českých skladatelův si všímali!

*) Račte nám častěji dopisovat. Red.

*) Paní Berta Pozděnová zpívala také v Praze u veřejných koncertech s poschvalou. Když Cecilský spolek poprvé úlomek z Rienci provozoval, zpívala p. Pozděnová partii „posla míru.“ Red.

— Pan K. Kejklíček mladší zřídil a za několik měsíců vyučil nový zbor hudební ze samých mladistvých jinochů a několika chlapců sestávající. Slyšíc, jak prvního května čistě před domy čelnějších p. úředníků hrají, obdivovali jsme se té nesmírné pilnosti, chuti a trpělivosti, jak jejich učitele, který mimo to i znamenitou částku svých peněz na hud. nástroje, musikalie vynaložil, — tak i chvalné vytrvalosti všech 26 jinochů. — Snaha p. Kejklíčka byla náležitě a vděčně ode všech jak duchovních tak i světských pánů představených i p. měšťanů uznána a oceněna.

(K. L.) **Sedlec v Tábořsku.** (Hudební poměry.) I naše město chce mít svého dopisovatele do Dalibora a jelikož se péra až dosud žádný neuchopil, činím já to, koje se naději, že mi svého času možná bude o zdejších poměrech hudby častěji zprávy podávati; neboť nyní naskytuje se málo látky k dopisování*). Mohl bych Vám sice psát o našem ochotnickém divadle, jež zasloužilý ředitel pan Antonín Hrdý ku prospěchu raněných vojínů uspořádal; mohl bych i provedení kusů krásně provedených zevrubněji rozebrati, ba mohl bych i podotknouti, že velectěný ředitel divadla, p. Ant. Hrdý, od slavného náměstnictva za svůj blahotinný skutek zasloužilé pochvaly došel; avšak nač podávati zprávy, které jiným časopisům přísluší. Začnu tedy o hudbě, která se při těchto divadelních kusech provozovala. Dávaly se ouvertury k operám „Zampa“ — „Nachtlager bei Granada“ — „Tannhäuser“ — „Lohengrin“ a jiné menší kusy. Výběr hudebních kusů podal náš výtečný p. Hrdý, jež co znalec a podporovatel hudby zvláště však kostelní znám jest. Vy ovšem řeknete, proč se neprovozovaly také skladby českých neb slovanských skladatelův, n. p. ouvertury od V. Tomáška (Serafina), od Tittla a Fr. Škroupa (na české národní písně), J. J. Aberta (k operě Anna v. Landskron), od Glinky (k operě Život za Cara) atd., než hned Vám toho udám příčinu. Nemáme nikoho, kdo by nám skladby takové v Praze opsati dal; avšak až zřízen bude v Praze kancelář pro překládání a opisování, tu i naši hudebníci si výtečné skladby českých a slovanských skladatelů opatří. Co se provedení a přednesení ouvertur týče, bylo neúhonné a v skutku uhlazené; neboť sběhllost a schopnost, ráznost a správnost našich pp. hudebníků je vůbec zde známa a stala se i pořekadlem, neboť hrajou-li v okolí zdejších kočující hudebníci nesprávně, říká se vždy „To nejsou hudebníci ze Sedlce,“ jelikož naše krajina velebí Sedlec co matku hudby. Na den 1. května slyšeli jsme naši výbornou hudbu, kteráž nás tím více zajímala, anto pod širým nebem provozována byla. Co nejdřív promluví o zdejší hudbě kostelní.**)

*) Jste nám co dopisovatel vždy vítan. **) Těšíme se na Váš dopis. Red.

Lublaň. Dne 13. dubna uspořádán byl filharmonický koncert ku prospěchu učitelů jednoty pánů Antonína Nedvěda, Zappe a Kloma. Mimo kusy pro piano od Willmerna a Liszta slyšeli jsme duo pro soprán a bass z Hugenott, jež jistá zdejší diletantka s p. A. Nedvědem s pochvalou přednášela.

Lipsko. Ferd. Hiller, jež ředitelství koncertů „Gewandhausu“ převzít měl, nepřijal je a zůstal v Kolíně nad Rýnem.

Londýn. Kovová socha F. Mendelssohna Bartholdyho byla dne 4. května v Sydenhamu odkryta. Této slavnosti předcházelo v křišťálovém paláci provedení oratoria „Eliáš“ pod vedením Costy. Počet spoluúčinkujících byl as 3000. Sola přednášely dámy Parepa, Rowlandova, Palmerova a Sainton-Dolbyova, pak pánové S. Reeves, Belletti a Thomas.

Nizza. V „Teatro reale“ dávala se dne 10. dubna nová opera „Maria Tudor“ od ruského skladatele Kačperova s velkou pochvalou. Týž skladatel dosáhl svým dílem tím většího triumfu, jelikož Italiáni cizím skladatelům tím méně přejí. Velká část melodií vyniká hloubkou citu a uměleckou cenou, co zatím sbory dramaticko-hudebním efektem do celku trefně sahají. Pan Kačperov řídil osobně operu svou a obdržel od císařovny ruské zde prodlévající drahocenný prsten darem.

(P. N.) **Z Olomouce.** (Beseda.) Ve středu (9. května) odbývala se v místnostech městské střelnice beseda, p. J. Javorníkem uspořádaná. Nejvíce se vyznamenala sl. Veinerova výborným přednesem Rubešovy deklamovánky „Obrana ženského pohlaví“ a pan Čánský mistrovskou hrou na křídlovku (Flügelhorn). Jim důstojně po boku stojí sl. J. Mükova, národní písně s citem a líbezným hlasem přednáševší a pan Javorník, jež velmi uměle a krásně improvisoval předložené mu národní písně. Sl. A. Mükové a p. Švandovi, jakož i orchestru dostalo se za slouženého potlesku.

Videň. V sobotu dne 12. přibyl sem z Petrohradu Ant. Rubinstein a zdrží se nějaký čas v okolí zdejším, by svou operu, jejížto dva akty již složil, ku konci přivedl. Předmět k operě vzat jest z Beckova „Janko“ a děj je v Ukrajině. Co nevidět vyjdou od A. Rubinsteina oratorium „Ztracený ráj“ u Senffa, synfonie A-dur, pak kvintett pro piano a dechové nástroje u J. Schuberta. — Ředitel divadla Lumley z Londýna nabídl horvátskému tenoristu Stégrovi vlastně Staziči 4000 lib. šter. ročního platu. Fr. Pivoda uspořádal dne 15. t. m. zde druhou slovanskou besedu.

L i s t á r n a.

Panu dop. v Buděj. Pošlete jinou skladbu.

K tomuto číslu přiložena jest dvojitá notová příloha, obsahující dva sbory od Fr. Pivody, jejichžto ostatní chybící hlasy u příštího čísla přiloženy budou.